Kliimaministri määruse „Kliimaministri 14. augusti 2023. a määruse nr 47 „Elamute liitumise kaugküttevõrkudega või tahkel kütusel põhineva kütteseadme uuendamise toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027“ muutmine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitikate rakendamise seaduse § 10 lõike 2 (edaspidi ÜSS) alusel ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ § 41 lõikega 1.

Määrusega reguleeritakse toetuse andmise tingimusi „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027“ (edaspidi rakenduskava) poliitikaeesmärgi nr 2 „Rohelisem Eesti” erieesmärgi nr 1 „Energiatõhususe edendamine ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine“ meetme 21.2.1.4 „Kliimaeesmärkide elluviimine, välisõhu kaitse ja kiirgusohutus“ sekkumises elamute liitumiseks kaugküttevõrkudega või tahkel kütusel põhineva kütteseadme uuendamiseks.

Eelnõukohase määrusega viiakse elamumajanduse meetme rakendamine alates 2027. aastast üle Keskkonnainvesteeringute Keskusesse ning täpsustatakse taotlusvoorude korraldamise korda, et tagada meetme tõhusam ja terviklikum rakendamine.

Määruse eelnõu on ette valmistanud Kliimaministeeriumi välisõhu osakonna juhataja Heidi Koger (tel 626 2976, heidi.koger@kliimaministeerium.ee), finantsosakonna struktuuritoetuste nõunik Eerika Purgel (tel 626 0709, eerika.purgel@kliimaministeerium.ee) ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse eraisikute toetuste teenuseomanik Kersti Saar (tel 5878 9679, kersti.saar@kredex.ee). Määruse eelnõu õigusekspertiisi on teinud Kliimaministeeriumi õigusosakonna jurist Rene Lauk (tel 626 2948, rene.lauk@kliimaministeerium.ee) ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse peajurist Ingrid Ajangu (tel 667 4142 ingrid.ajangu@kredex.ee). Keeletoimetaja oli Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Aili Sandre (aili.sandre@justdigi.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 2 punktist.

Punktiga 1 muudetakse § 4 lõiget 1, andes 2027. aastast rakendusüksuse rolli üle Sihtasutusele Keskkonnainvesteeringute Keskus (*KIK*). Rakendusüksuse muutmise eesmärk on koondada elamumajanduse ja energiatõhususega seotud toetuste rakendamine Keskkonnainvesteeringute Keskusesse. Rakendusüksuse vahetus ei mõjuta meetme eesmärke, toetatavaid tegevusi ega toetuse saajate õigusi ja kohustusi. Valitsus on otsustanud koondada elamumajanduse ja energiatõhususega seotud meetmete rakendamise Sihtasutusse Keskkonnainvesteeringute Keskus, et tagada valdkonna terviklik juhtimine ning kasutada senisest paremini valdkondlikku kompetentsi. KIK tegeleb juba energia- ja kliimapoliitika, kaugkütte, ringmajanduse, jäätmekäitluse, vee- ja keskkonnataristu ning kohalike omavalitsuste keskkonna- ja energiaprojektide toetamisega. Elamumajanduse meetmete üleandmine võimaldab käsitleda hoonete energiatõhusust koos teiste keskkonna- ja kliimavaldkonna investeeringutega tervikliku paketina. Muudatus loob võimaluse siduda korterelamute rekonstrueerimine tulevikus teiste KIKi hallatavate meetmetega, sealhulgas taastuvenergia, energiatõhususe, elektritranspordi, ringmajanduse ning kliimakohanemise investeeringutega.

KIKil on pikaajaline kogemus keskkonna- ja kliimainvesteeringute toetamisel ning mahukate ehitusprojektide ja hangete menetlemisel. KIKis on olemas energiatõhususe, kliimamõjude, kasvuhoonegaaside vähendamise, DNSH põhimõtte ning kliimakindluse hindamise alane kompetents, mis on otseselt seotud korterelamute rekonstrueerimise meetmete eesmärkidega. Lisaks toetuste rakendamisele on KIKil kogemus laenude ja finantsinstrumentide rakendamisel, mis toetab elamumajanduse valdkonna meetmete tulevast arendamist.

Punktiga 2 muudetakse § 12, täpsustades taotlusvooru avamise ja sulgemise korda. Rakendusüksus peab avalikkust ja sihtrühmi taotlusvooru avamisest ning voorulise taotlemise korral sulgemise tähtajast teavitama vähemalt kümme tööpäeva enne taotluste vastuvõtmise algust. Sätestatakse selgelt, et jooksev taotlusvoor suletakse selle eelarve ammendumisel. Täpsustatakse kohustus teavitada taotlusvooru peatamisest või sulgemisest avalikult rakendusüksuse veebilehel ja muudes sihtrühmale suunatud kanalites. Muudatused parandavad meetme rakendamise selgust ja läbipaistvust, kuid ei muuda toetuse eesmärki, toetatavaid tegevusi, toetuse saajaid ega toetuse andmise mahtu.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu aluseks on perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas ELi õigusega.

Määruse eelnõu on muu hulgas kooskõlas järgmiste ELi määrustega:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ühissätete määrus);
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi.

4. Määruse mõju

Määruse muudatuse mõju on peamiselt halduskorralduslik. Muudatusega viiakse meetme rakendusüksuse ülesanded 1. jaanuarist 2027 üle Sihtasutusele Keskkonnainvesteeringute Keskus ning täpsustatakse taotlusvoorude korraldamise korda. Muudatus ei mõjuta toetuse eesmärki, sihtrühma, toetatavaid tegevusi, toetuse mahtu ega toetuse saajate õigusi ja kohustusi. Samas parandab see meetme rakendamise järjepidevust, läbipaistvust ja kooskõla energia- ning kliimapoliitika eesmärkidega.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too kaasa lisakulutusi ega -tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks Sotsiaalministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Siseministeeriumile, Kultuuriministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Riigikantseleile, Euroopa Komisjonile ja perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitikate rakendamise seirekomisjoni liikmetele ning Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Päästeametile, Riigi Tugiteenuste Keskusele.